

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

Yleisesti voidaan todeta, että henkilön ikätieto täytyy olla tuomioistuimessa helposti saatavilla. Nykyisen kaltaisesta henkilötunnuksesta pääteltävä henkilön syntymäaikatieto on hovioikeuden toiminnan ja työskentelyn kannalta tarpeellinen erityisesti rikosasioita ja lapsiin liittyviä asioita käsiteltäessä. Hovioikeudessa käsiteltäviä asioita valmisteltaessa voi olla tarvetta myös tarkistaa, onko asianosainen mahdollisesti alaikäinen. Asianosaisen ikä tarkistetaan tällä hetkellä yleensä käsiteltävän asian asiakirjoista löytyvästä henkilötunnuksesta.

Vastaajan iällä voi olla merkitystä rangaistusta määrättäessä. Alle 18-vuotiaana rikoksen tehneelle rangaistus määrätään noudattaen lievennettyä rangaistusasteikkoa ja hänelle voidaan tuomita myös nuorisorangaistus. Rikoksen alle 21-vuotiaana tehnyt voidaan tuomita ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan.

Asianosaisen alaikäisyydellä on vaikutusta siihen, kuka käyttää alaikäisen asianosaisen puhevaltaa sekä kuulemisjärjestelyihin pääkäsitelyssä. Myös todistajien iät on usein syytä tarkistaa valmisteluvaiheessa.

Ehdotuksen mukainen syntymäaikatiedon poistuminen henkilötunnuksesta aiheuttanee siten lisätyötä asian valmistelussa, kun henkilön syntymäaika on tarkistettava muilla keinoin, kuten väestötietojärjestelmästä tai esitutkintapöytäkirjasta.

Hovioikeus lisäksi toteaa, että uuteen henkilötunnusjärjestelmään siirtyminen vaatii monen tuomioistuinten käytössä olevan järjestelmän päivittämistä ja muuttamista. Esimerkiksi Rikostuomiosovellus (RITU) päättelee henkilön syntymäajan ja sukupuolitiedon tällä hetkellä henkilötunnuksesta. Niin ikään RITU päättelee henkilön syntymäajan ja rikoksen tekoajan perusteella, onko kyseinen teko tehty nuorena henkilönä ja vie tästä tiedon asianosaisen henkilön päätöstietoihin ja tämä tieto muodostaa kyseiselle vastaajalle oman rikosnimiketekstin, joka korvaa alkuperäisen rikosnimiketekstin tämän vastaajan tuomiolauselmalla. Tätä sovelluksen toimintatapaa tulisi siis uuden henkilötunnuksen käyttöönoton myötä muuttaa. Myös myöhemmin käyttöön otettavaa AIPA-järjestelmää valmisteltaessa tulisi varmistaa, ettei se käytä henkilötunnusta samalla tavalla kuin RITU, jos henkilötunnusta uudistetaan ehdotuksen mukaisesti.

Nykyisestä henkilötunnuksesta ilmenevällä henkilön sukupuolta koskevalla tiedolla ei ole hovioikeuden toiminnan kannalta merkitystä.

Arvioidut kustannusvaikutukset

Hovioikeudella ei ole lausuttavaa tältä osin.

Muut vaikutukset

Hovioikeus toteaa tältä osin, että uuden henkilötunnusjärjestelmän käyttöönottamisen myötä tuomioistuimissa käsiteltävät identiteettivarkauksia tai petoksia koskevat rikosasiat voivat vähentyä, millä voi olla vaikutusta tuomioistuinten toimintaan. Vaikutusta voi olla myös sillä, jos ehdotuksen mukainen henkilötunnus ei ole salassa pidettävää tietoa kuten nykyinen henkilötunnus on.

Aikataulu ja siirtymäajat

Ehdotettu muutos aiheuttaa moniin hovioikeuden käytössä oleviin tietojärjestelmiin muutoksia. Hovioikeuden näkemyksen mukaan uuteen henkilötunnusjärjestelmään siirtymiseen tulee siis varata riittävästi aikaa sen varmistamiseksi, että tuomioistuinten käytössä olevat sovellukset ja rekisterit toimivat aukottomasti silloin, kun uuteen tunnusjärjestelmään siirrytään. Tämä edellyttää edellä kuvatuin tavoin järjestelmien päivittämistä ja toimintatapojen muuttamista. Käytännön työ vaikeutuu, mikäli sovellukset taikka rekisterit, kuten rikosrekisteri ja sakkolaskuri eivät toimi tai oikeusavun hakeminen ei onnistu.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Ålander Tuula
Rovaniemen hovioikeus

